

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/80/2019
Identifikačné číslo spisu:	7114208422
Dátum vydania rozhodnutia:	30.01.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:7114208422.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne H. A., bývajúcej v F., zastúpenej JUDr. Ladislavom Riedlom, advokátom so sídlom v Prešove, Slovenská 46, proti žalovaným 1/ Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, zastúpenej advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., s o sídlom v Bratislave, Štefánikova 8, 2 / DRAŽOBNÍK, s.r.o., s o sídlom v Košiciach, Hviezdoslavova 6, 3/ H. V., bývajúcej v F., o určenie neplatnosti obchodných podmienok, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 40 C 120/2014, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 6. septembra 2018 sp. zn. 3 Co 300/2017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 6. septembra 2018 sp. zn. 3 Co 300/2017 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa žalobou podanou na Okresnom súde Košice I (ďalej ako „súd prvej inštancie“) domáhala vyslovenia, že ustanovenia obchodných podmienok k zmluve o úvere č. XXXXXX uzatvorenej medzi žalobkyňou a spoločnosťou Y. dňa 14. decembra 2011 o výkone záložného práva podľa článku IX. bod 1. písm. a) priamym predajom tretej osobe, písm. b) predajom na verejnej dražbe, písm. d) predajom prostredníctvom tretej osoby, písm. e) vyhlásením verejnej obchodnej súťaže, písm. f) verejným výberovým konaním a ustanovenia všeobecných obchodných podmienok k zmluve o úvere č. XXXXXX uzatvorenej medzi žalobkyňou a spoločnosťou Y. dňa 22. mája 2012 o výkone záložného práva podľa článku 8. bod 8.8. písm. a) predajom dobrovoľnou dražbou, písm. c) priamym predajom tretej osobe, písm. d) vo verejnej súťaži, písm. e) verejným výberovým konaním, sú absolútne neplatné.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 18. mája 2017 č. k. 40 C 120/2014-744 vo výroku I. rozhodol, že žalobu zamieta a vo výroku II. rozhodol, že žalovaným 1/, 2/ a 3/ priznáva náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Vo vzťahu k existencii naliehavého právneho záujmu súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa sa k existencii naliehavého právneho záujmu nevyjadrila a vôbec neodôvodnila, prečo by požadované určenie o vyslovení neplatnosti obchodných podmienok neistotu medzi stranami odstránilo. Uviedol, že určovacia žaloba by žiadnym spôsobom neovplyvnila postavenie žalobkyne a ani by nepredišla ďalším sporom. Dôvodil, že žalovaná 1/ uzavrela so žalobkyňou zmluvu o spotrebnom úvere č. XXXXXX, na základe ktorej jej poskytla úver vo výške 49 000 eur a zmluvu o spotrebnom úvere č.

XXXXXX., na základe ktorej jej poskytla úver vo výške 12 900 eur. Pohľadávka z úverovej zmluvy č. XXXXXX bola zabezpečená záložným právom zriadeným na nehnuteľnostiach vo vlastníctve žalobkyne. Bolo preukázané, že žalobkyňa si nespĺnila svoje zmluvné povinnosti riadne a včas, pričom to sama vo svojej výpovedi potvrdila, následne žalovaná 1/ vyhlásila predčasnú splatnosť úverov k 14. novembru 2013 a tak pristúpila k výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobkyňa bola so znením úverových podmienok oboznámená, čo bolo aj potvrdené jej vlastnoručným podpisom na oboch zmluvách, pričom uviedol, že súčasťou písomne uzatvorenej zmluvy sa stávajú aj tie listiny, ktoré sú označené v rámci zmluvných dojednaní za súčasť zmluvného textu, hoci neboli podpísané, to však nespôsobuje neplatnosť dojednaní obsiahnutých vo všeobecných obchodných podmienkach. Uviedol, že žalobkyňa slobodným, vážnym a zrozumiteľným prejavom vôle čerpala peňažné prostriedky, ktoré v lehote splatnosti žalovanej 1/ nevrátila. Súd prvej inštancie tak poukázal na to, že žalobkyňa žalobu o určenie neplatnosti dražby nepodala. V prípade prekluzívnej lehoty podľa § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách (ďalej ako „zákon o dobrovoľných dražbách“) nemožno dosiahnuť žalobu o určenie neplatnosti dražby inou žalobou, resp. posúdiť otázku platnosti dražby ako otázku predbežnú v inom konaní, tak ako to žalobkyňa žiadala. Udelením príklepu a zaplatením ceny dosiahnutej vydražením tak prešlo vlastnícke právo k predmetu dražby na žalovanú 3/ ako vydražiteľku.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu podala žalobkyňa odvolanie. Krajský súd v Košiciach (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom zo 6. septembra 2018 sp. zn. 3 Co 300/2017 vo výroku I. potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a vo výroku II. rozhodol, že zrušuje rozsudok vo výroku o náhrade trov konania a v rozsahu zrušenia vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd odkazom na § 387 ods. 2 CSP sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku, čo sa týka nenaplnenia naliehavého právneho záujmu žalobkyne na podaní určovacej žaloby. Rovnako konštatoval, že ak by súd vyslovil absolútnu neplatnosť obchodných podmienok predmetných zmlúv o úvere, týkajúcich sa výkonu záložného práva, určenie ich neplatnosti by nevyriešilo právny základ medzi žalobkyňou a žalovanými, pretože žalobkyňa napriek vykonaniu dražby a predaju predmetnej nehnuteľnosti v dražbe žalovanej 3/, žalobu v osobitnom konaní, t. j. v konaní o neplatnosť dražby nepodala a pretože prekluzívna lehota na podanie takejto žaloby o neplatnosť dražby v zmysle § 21 ods. 1 zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách (ďalej ako „zákon o dobrovoľných dražbách“) už žalobkyni uplynula, rozhodnutím v predmetnej veci by s a žiadnym spôsobom nezmenilo postavenie žalobkyne a jej súčasný stav. Vo vzťahu k naliehavému právnomu záujmu odvolací súd rovnako uviedol, že v predmetnom spore žalobkyňa nemá daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení a podaná žaloba s poukazom na predaj predmetnej nehnuteľnosti v dražbe nie je vhodný, účelný a správne zvolený procesný návrh ochrany práva žalobkyne, pretože uvedený stav neistoty bolo možné odstrániť v konaní o určenie neplatnosti dražby podľa zákona o dobrovoľných dražbách. Vo vzťahu k výroku II. odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie ex offo nepreskúmaval dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP, čo bolo jeho povinnosťou zo zákona, preto zrušil rozsudok vo výroku o náhrade trov konania a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej ako „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila poukazom na § 420 písm. f) CSP. Vo vzťahu k predmetnej námietke dovolateľka uviedla, že odvolací súd sa nezákonne priklonil k názoru súdu prvej inštancie, ktorý sa odmietol zaoberať meritom žaloby, pretože nevzhliadol existenciu naliehavého právneho záujmu na určení. Dovolateľka v tejto súvislosti vyjadrila presvedčenie, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení je daný. Uviedla, že odmieta tvrdenie odvolacieho súdu, že sa nebránila vykonaniu dražby osobitnou žalobou, pretože táto bola podaná formou návrhu na zmenu žaloby skôr podanej pred vykonaním dražby, avšak súd túto zmenu nepripustil a po právoplatnosti tohto rozhodnutia uplynula trojmesačná lehota na jej opakované podanie. Zároveň konštatovala, že súd ochránil dodávateľa tým, že sa odmietol zaoberať vecou, pričom prieskum zmluvných podmienok vo vzťahu veriteľ - spotrebiteľ je potrebné vykonať „ex offo“. Dovolateľka uviedla, že prieskum zmluvných podmienok sa má vykonať aj bez návrhu, pričom to platí o celom obsahu zmluvnej dokumentácie, nielen o žalobou napadnutých zmluvných klauzulách, pričom uviedla, že jej legitímácia domáhať sa vyslovenia neplatnosti zmluvných klauzúl vyplýva priamo z § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z. Žiadala, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia a navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. K dovolaniu sa vyjadrila žalovaná 1/ pričom uviedla, že dovolateľka nešpecifikovala, v čom by mal spočívať nesprávny procesný postup súdu ani to, ktoré konkrétne procesné právo nemohla v dôsledku takéhoto postupu realizovať. Uviedla, že dovolateľka napadla platnosť ustanovení obchodných podmienok o spôsobe výkonu záložného práva a to tým, že dražobným procesom môže byť zasiahnuté do jej práv, doposiaľ však nemala pochybnosti o platnosti či záväznosti obchodných podmienok, namietala iba realizáciu dražby bez ingerencie súdu. Vo vzťahu k nedostatku naliehavého právneho záujmu žalovaná 1/ uviedla, že nedostatok naliehavého právneho záujmu vylučuje, aby sa súd zároveň zaoberal vecou samou, t. j. aj existenciou prípadných neprijateľných podmienok v zmysle § 53 a nasl. Občianskeho zákonníka. Záverom uviedla, že odvolacie konanie nevykazuje znaky nespravodlivosti. Žalovaná 1/ záverom navrhla, aby dovolací súd dovolanie dovolateľky ako neprípustné odmietol.

6. K dovolaniu dovolateľky sa vyjadrila aj žalovaná 2/, pričom uviedla, že predmetné dovolanie nespĺňa podmienky na zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu a poukázala na to, že dovolateľkou uvedené dovolanie absolútne nekorešponduje s predmetným dovolacím dôvodom, nijakým spôsobom argumentácia nenadväzuje na vyššie uvedené právne závery. Žalovaná 2/ konštatovala, že súd prvej inštancie ako aj odvolací súd posúdili predmetnú problematiku vecne a právne správne.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je dôvodné.

8. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8.1. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

11. Odborná spisba rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na objektívne: a/ prípustný predmet, b/ lehota na podanie dovolania, c/ náležitosti dovolania a na subjektívne, t. j. osoba oprávnená podať dovolanie (Ficová a kol. Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344).

11.1. V Civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

12. Každé podanie (vrátane dovolania) posudzuje aj dovolací súd podľa jeho obsahu (§ 124 CSP) a v súlade s článkom 11 ods. 1 až 3 CSP. Pri takomto posudzovaní dovolania je zrejماً námietka dovolateľky, v zmysle ktorej v dovolaní síce poukázala na § 420 písm. f) CSP v rámci ktorej uviedla, že odvolací súd sa odmietol zaoberať meritom žaloby, pretože nevzhladol existenciu naliehavého právneho záujmu na predmetnom určení tvrdiac, že prieskum zmluvných podmienok vo vzťahu veriteľ - spotrebiteľ je potrebné vykonať „ex offio“, teda potrebou skúmať existenciu naliehavého právneho

záujmu. Dovolací súd v zmysle vyššie uvedeného uvádza, že danou problematikou sa už najvyšší súd zaoberal vo svojom rozhodnutí z 28. marca 2019 sp. zn. 6 Cdo 27/2018. Keďže dovolanie v tejto veci bolo podané ešte pred vydaním predmetného rozhodnutia, dovolací súd uplatnený dovolací dôvod posúdil v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP a dovolanie žalobkyne považoval za prípustné. Z uvedeného má dovolací súd za to, že dovolateľka namieta nesprávne právne posúdenie veci v otázke existencie, resp. neexistencie naliehavého právneho záujmu spotrebiteľa na určení neprijateľnosti zmluvných podmienok, resp. ich neplatnosti z dôvodu neprijateľnosti smerujúc k dovolacej námietke vyplývajúcej z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

13. Teda ako je uvedené v bode 12. dovolateľka v danom prípade vyvodzuje prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

14. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

15. Vo vzťahu k uplatnenej dovolacej námietke vyplývajúcej z § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolací súd uvádza, že dovolateľka odôvodnila dovolanie prípustným dovolacím dôvodom, a to nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom, v rámci ktorého vymedzila nielen to, ktoré právne posúdenie veci pokladá za nesprávne, t. j. právny záver o existencii, resp. neexistencii naliehavého právneho záujmu na žalovanom určení, ale aj v čom táto nesprávnosť spočíva (v nesprávnej aplikácii práva na zistený skutkový stav).

16. Odvolací súd vo vzťahu k predmetnej otázke s poukazom na § 137 písm. c) CSP (predtým § 80 písm. c) O.s.p.) konštatoval, že dovolateľka nemá v spore naliehavý právny záujem na požadovanom určení, pretože rozhodnutie v tomto spore neovplyvní jej právne postavenie a podaná žaloba s poukazom na predaj predmetnej nehnuteľnosti nie je vhodne zvolený procesný návrh ochrany práva žalobkyne, pretože stav neistoty žalobkyne bolo možné odstrániť v konaní o určení neplatnosti dražby podľa zákona o dobrovoľných dražbách.

17. V súvislosti s vyššie uvedeným konštatovaním odvolacieho súdu v o vzťahu k preukazovaniu naliehavého právneho záujmu dáva dovolací súd, tak ako je uvedené v bode 12., do pozornosti nové rozhodnutie dovolacieho súdu z 28. marca 2019 sp. zn. 6 Cdo 27/2018, ktorý v skutkovo zhodnom prípade konštatoval, že žaloba, ktorou sa žalobca (majúci v právnom vzťahu, ktorého sa vec týka, postavenie spotrebiteľa) domáha vyslovenia (určenia) neprijateľnosti zmluvných podmienok, resp. vyslovenia (určenia) ich neplatnosti z dôvodu neprijateľnosti, nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 ods. 1 písm. c) CSP. Ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 a 5 a § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z.). V prípade takejto žaloby nie je preto potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem.

18. Na margo uvedeného dovolací súd dodáva, že vyššie uvedený predpoklad vychádza z toho, že dodávateľ porušuje svoju povinnosť nepoužívať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách, ktorý je založený na protiprávnom konaní dodávateľa voči spotrebiteľovi. Kladným rozhodnutím o takejto žalobe sa priamo nedeclaruje existencia, resp. neexistencia práva, ale deklaruje sa existencia nečestnej podmienky, ktorá je v spotrebiteľskej zmluve od jej vzniku.

19. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uvádza, že v preskúmvanej veci dovolateľka opodstatnene namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, pričom táto nesprávnosť bola daná posudzovaním veci podľa nesprávnej právnej normy, a to podľa ustanovenia § 137 písm. c) CSP, ktorej použitie v danom prípade neprichádzalo do úvahy a teda predmetným rozhodnutím odvolacieho súdu došlo v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

20. So zreteľom na uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v zmysle § 449 ods. 1 a § 450 CSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní je právny názor dovolacieho súdu záväzný (§ 455 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.